

Theater
Theatercollectief De Hoe

Hoe dan?

De nieuwste voorstelling van de Vlaamse theatergroep De Hoe, die op het punt van doorbreken staat in Nederland, is wel heel persoonlijk: **is het theater of is het groepstherapie?** En doet dat er wel toe bij De Hoe?

Door **Reinout Bongers**

Er heeft zich iemand doodgelachen. Het is ongelooflijk, maar waar. De zeven acteurs van het Vlaamse theatercollectief De Hoe staan op het voor-toneel van een uitverkochte Gentse schouwburg, midden in hun nieuwe voorstelling *De sitcomback*, wanneer het nieuws tot hen komt dat er gisteren tijdens de show een vrouw is gestikt van het lachen – en wel tijdens de deurensceïne die nu op punt van beginnen staat. Paniek! Want stel dat zoiets vanavond weer gebeurt? Dat ze met

hun voorstelling nog meer slachtoffers maken? En dus mag niemand van het collectief meer door een van de zes houten deuren achter hen, de scène moet koste wat het kost anders verlopen dan gisteren. Het gevolg laat zich raden: een hilarische scène die, natuurlijk, precies zo verloopt als gisteren.

Typisch De Hoe, een gezelschap dat met talige, speelse, filosofische en met ironie doordrenkte voorstellingen de afgelopen jaren uitgroeide tot een van de spannendste Vlaamse theatergroepen. Na *Opening Night* (2023), geselecteerd voor het Nederlands Theater Festival, en

het eveneens met sterren overladen *De sitcom* (2025), is *De sitcomback* het nieuwste wapenfeit.

Hoewel het collectief steeds regelmatig voorstellingen in Nederland speelt, moet de grote doorbraak bij het Nederlandse publiek nog komen. Wellicht gebeurt dat dit voorjaar, wanneer de acteurs met zowel *De sitcomback* als *Opening Night* door Nederland touren. Wie zijn deze Vlaamse fenomenen, en wat maakt hun theater zo interessant?

De Hoe is in 2021 opgericht met het fuseren van de vooraanstaande Vlaamse collectieven Hof van Eede (Ans Van den Eede, Greg Timmermans en Wannes Gyselincx) en Compagnie de Koe (Natali Broods, Peter Van den Eede en Willem de Wolf). Elke twee jaar voegt een ander jong collectief zich bij de Hoe, dat daarmee een uniek intergenerationeel karakter krijgt. Op dit moment vormt het Nederlandse duo Julie Boellaard en Sweder De Sitter, allebei eind twintig, de laatste vertakking van Het Onaf Ensemble, zoals De Hoe zichzelf ook wel noemt.

De unieke voorstellingen van De Hoe laten zich moeilijk navertellen. Neem *Opening Night* (2023), de eerste grote voorstelling van het gezelschap, waarvoor het werk van filmmaker John Cassavetes als inspiratiebron nam. In een decor van openschuivende voor- en achterdoeken versnijden ze de romantische fictie van Cassavetes met hun eigen (liefdes)levens.

Het gevolg is een ingenieus spiegelpaleis, waarin het feit dat Peter Van den Eede heeft besloten alleen nog maar te improviseren ('zodra de liefde in herhaling valt, houdt zij op') prima hand in hand gaat met poëtische liefdesscènes, die live met een camera worden gefilmd en geprojecteerd.

Van den Eede, over zijn weigering tekst te leren: 'Ik wil alles nog enkel voor het eerst. Ik wil niet in herhaling vallen.' Om precies die zinnen na een kleine pauze nog eens, met diepe ernst, te herhalen. Fictie of

Opening Night (2023) was de eerste voorstelling van De Hoe.

De sitcomback (2026) van theatercollectief De Hoe.

De sitcomback is de opvolger van het succesvolle *De sitcom*.

Opening Night is nog steeds te zien, nu in Nederland.

werkelijkheid, ironisch of oprecht, in de voorstellingen van De Hoe heb je de helft van de tijd geen idee.

Dat grijze gebied tussen oprechtheid en ironie, tussen oppervlakkigheid en gelaagdheid thematiseert De Hoe in haar tweede voorstelling *De sitcom* (2025), dat zich afspeelt rond de vraag: is het allemaal om te lachen of allemaal om te huilen?

In een nagebouwde tv-studio spelen de acteurs een groep acteurs die na een sabbatical van acht jaar seizoen twee van hun succesvolle sitcom komt opnemen. Daarbij is Peter Van den Eede bang dat hij zijn gevoel voor humor is kwijtgeraakt,

geeft Natali Broods na een stilte-retraite alleen nog om haar designtertassen en kan 'grappige Greg' niet stoppen met sorry zeggen.

Nog meer dan in *Opening Night* brengen ze het publiek in een constante staat van verwarring door naar hartenlust in en uit de fictie te stappen. Maar in *De sitcom* is er niet één fictie, nee, er zijn talloze realiteiten, lagen, waar de groep constant tussen schakelt.

Zo zien we acteurs een comedy-serie opnemen, maar kijken we tegelijkertijd ook naar een documentaire over de totstandkoming van

2024: De Hoe speelt *De sitcom*. Daarna moest er een mediator aan te pas komen om de groep bij elkaar te houden.

Foto's Koen Broos

die comediserie én naar de making-of van die documentaire. De acteurs spelen dus zowel de personages in de sitcom als de acteurs die die personages spelen en zichzelf. En o ja, natuurlijk zijn we ook gewoon in een theaterzaal en is dit allemaal een theatervoorstelling.

Bent u er nog?

In de Gentse Schouwburg formuleert acteur Willem de Wolf een antwoord op de vraag wat nu eigenlijk de meerwaarde is van dit spelen dat je speelt (dat je speelt, dat je speelt, enz.). De Wolf: 'Ik heb het afgelopen halfuur al twee of drie keer gedacht dat ik een geïnterviewde speel. En ik

heb al een paar keer naar jou gekeken en gedacht: Jij speelt een interviewer, en dat doe je heel oprecht. Ik speel mijn antwoorden ook heel oprecht. Zo oprecht dat ze misschien ook wel oprecht zijn. Wat is nou echt het verschil tussen iets spelen en iets zijn?'

Dit had dus zo een tekst uit een Hoe-voorstelling kunnen zijn. Wat De Wolf bedoelt is dat ergens in dat vage gebied tussen spelen en niet-spelen, tussen echt en nep ruimte ontstaat voor inzichten, realiseringen, maar ook voor het gelijktijdig bevragen van die inzichten en realiseringen.

De Hoe geeft met zijn caleidoscopische benadering veel ruimte aan die complexiteit. Met die zoekende houding op de speelvloer en de veelheid aan inzichten die het collectief op het publiek afvuurt, dwingt het de toeschouwer keer op keer te blijven uitzoomen. Alsof het zegt: je mag even hierin geloven, maar niet te lang, want er is nog veel meer om in te geloven.

De voorstellingen van De Hoe voelen daardoor als een duizelingwekkende achtbaan zonder moreel eindpunt. Het is de kunst je handen in de lucht te gooien en je over te

geven aan de veelheid. Dan gaan hart en hoofd open en wordt de essentie van het werk, de liefde voor het theater zelf, voelbaar.

Na het succes van *Opening Night* en *De sitcom* opent *De sitcomback* (2026) met een grote projectie op het voortoneel, met daarop: 'Wat nu?' De groep was - dit is echt waar - in crisis geraakt na *De sitcom*. De Wolf: 'Door de fusie moest iedereen opnieuw zijn rol vinden binnen het collectief. Dat leidde tot onderlinge spanningen en frustraties werden niet meer uitgesproken.' Er moest een mediator aan te pas komen om de groep bij elkaar te houden.

Het heeft de meest persoonlijke voorstelling van de groep tot nu toe opgeleverd, want precies die crisis wordt, in de vorm van groepstherapie, gethematiseerd. De groep wil, nee, moet terug naar oprechtheid, zich ontdoen van ironie om te kunnen voortbestaan. Maar wat voor theater levert dat op?

In een hartstochtelijke openingsmonoloog werpt De Wolf 'het schild van de ironie' af en kondigt hij zijn terugkeer naar de 'Begeistering und Leidenschaft' aan, 'waar kunst altijd al voor bedoeld was'. De Wolf: 'Ik heb die tekst met tranen in mijn ogen geschreven. Maar toen ik hem voor het eerst deed tijdens een open repetitie voor veertig studenten, moesten ze bij zin één al lachen.'

Misschien helpt het niet dat hij tijdens zijn monoloog een ochtendjas draagt en in zijn hand een plastic tasje heeft van, naar het lijkt, de afhaalchinese. En ja, De Wolf spreekt met zoveel hartstocht dat het bijna weer ongeloofwaardig wordt. O ironie!

Na vijf jaar De Hoe staat het collectief nu dus op een kruispunt, want valt er nog te ontsnappen aan de eigen succesformule, doordrenkt met die vervloekte ironie? Of is de zoektocht naar oprechtheid en authenticiteit bij voorbaat gedoemd te mislukken? De Belgische krant *De Standaard* kopt boven de recensie alvast: 'De Hoe mijdt in *De sitcomback* met alle macht de lach, maar faalt.' Misschien is het aan de frisse ogen van het Nederlandse publiek om te bepalen of dat erg is.

Andersom kan De Hoe een welkome frisse wind door de Nederlandse theaters doen waaien en het publiek trakteren op een ander soort theater. Waar Nederlandse makers soms vast lijken te zitten in hun eigen dichtgetimmerde concepten, en ze vaak een duidelijk moreel standpunt kiezen, komen maatschappelijke thema's bij de acteurs van De Hoe meer langswaaien, omarmen ze principieel de ambivalentie en staat het constante zoeken naar schoonheid en waarheid centraal.

Misschien gaat het theater van De Hoe daarom niet zozeer over de wereld, maar over mensen die constant op zoek zijn naar betekenis in die wereld. En waar is het beter zoeken naar betekenis dan op het toneel?

De Hoe lijkt dat al vanaf de eerste voorstelling te onderstrepen. Hoor wat een radeloos improviserende Peter Van den Eede zegt aan het slot van *Opening Night*: 'Ik kan niet afgaan. Ik mag niet afgaan. Als ik hier op het toneel de liefde niet meer terugvind, dan vind ik haar nergens meer terug. Dan ben ik uitgespeeld.'

● *Opening Night* toert t/m 10/6 door Nederland. *De sitcomback* is nog t/m 28/6 vooral in België te zien, maar staat ook in Amsterdam (25 t/m 18/3) en Amstelveen (9/4 en 10/4).